

SISMOGRAMA LINGÜÍSTIC A TÍPIC

Ara farà vuit anys que a Prada de Conflent, en el marc de la Universitat Catalana d'Estiu, se celebrà un col·loqui sobre el català com a llengua d'expressió científica que en les seves conclusions recordava, per si calgués, que la nostra llengua ha demostrat suficientment la seva capacitat d'expressar qualsevol concepte científic i que, els problemes estrictament lingüístics als quals s'ha hagut d'enfrontar, o que encara esperen solució, són únicament els mateixos problemes amb els quals es troba qualsevol llengua moderna de cultura.

El "Manifest de Prada" afegia que aquesta inqüestionable viabilitat lingüística del català com a llengua d'expressió científica podia veure's coartada, directament o indirectament, per imposicions o pressions d'indole diversa. Davant això —remarcaven els científics catalans signants del manifest— calia tenir present que l'ús del català en el treball científic és quelcom irrenunciable per als investigadors de la nostra comunitat cultural, tant en les tasques de recerca com en les de docència, tant en les petites reunions de treball com en les conferències d'ampli auditori. La utilització de l'anglès era així mateix recomanada com a vehicle d'intercomunicació dins la comunitat científica internacional, sense deixar per això d'intentar publicar en català extractes, resums o el mateix treball científic sencer.

Tot i que ha plogut molt des del 1973, aquesta qüestió continua essent malauradament de típica actualitat de país atípic. De fet, des d'aquelles dates el sismograma lingüístic de la nostra comunitat nacional ha enregistrat diversos moviments subterranis amb epicentre clarament definit. ¿Qui no recorda, per posar un exemple, aquelles famoses declaracions a la revista "Paris-Match" fetes per l'ex-president Adolfo Suárez en les quals expressava el seu dubte que el català fos viable com a llengua d'expressió en la física moderna? Poc temps després d'aquesta fàtua relliscada institucional, el físic català Antoni Lloret publicava a Edicions 62 un complet diccionari de física nuclear en llengua catalana... que no dubtem que deu figurar actualment a la biblioteca del duc de Suárez.

El fet és que en alguns indrets de fora de les nostres fronteres lingüístico-culturals sembla que se'ns coneix força malament. En uns indrets menys que en altres. Així, per exemple, el VIII Congrés Mundial de Sociologia, reunit a Toronto (Canadà) l'any 1977, va prendre nota de la ponència del professor de la Universitat de Perpinyà Gerard Vasalls titulada "L'ús del català dins la literatura científica", en la qual deia: "El català fou... la primera llengua vulgar europea, i amb un avanç considerable —de 350 anys respecte al francès—, emprada en les dites ciències (exactes i naturals) i la filosofia, així com en medicina. El nostre idioma es manifesta, en aquests camps, com un llenguatge adult, comparable al francès o l'italià, per exemple. Si aquest fet resta lluny d'ésser generalment reconegut, la causa n'és l'opressió cultural, d'origen polític, que han sofert i sofreixen encara les comunitats catalanoparlants". D'un temps ençà sembla que se'ns discuteix menys que abans el fet de la realitat —històrica i de futur— del català com a llengua d'expressió científica. Se'ns comença a reconèixer que el català és un idioma que, històricament, no ha tingut el més petit problema intern per a expressar-se sobre temes científics. Ara, el que és mirat de través, és el dret a l'ús del català com a llengua d'expressió científica. A mesura que, lentíssimament, es va normalitzant l'ús del català dins l'àmbit universitari i escolar, han sortit veus que han parlat de genocidi cultural de *chicanos* i necessaris exilis californians perquè un distingit sociòleg d'expressió castellana, professor a Bellaterra, veia perillar la seva raó crítica davant la imponent allau catalanitzadora que viu en aquests moments el país. Hi ha hagut també el cas d'una revista que, sibil·linament, es mostrava preocupada per l'increment de l'edició científica en llengua catalana perquè deia que aquest fenomen ens podia dur al "localisme", cosa que, com tothom sap, és oposada a la universalitat de la ciència. La revista en qüestió, que publica articles científics en llengua castellana, propugnava l'ús generalitzat de l'anglès com a "lingua franca" de l'edició científica. Hem passat una nota als nostres col·legues holandesos, editors d'una revista de divulgació científica en llengua holandesa, que té un tiratge de seixanta mil exemplars, perquè iniciïn ràpidament intercanvi amb la revista espanyola.

El nostre sismograma lingüístic ha enregistrat recentment moltes altres anècdotes semblants, com la del Simposi Internacional sobre Conceptes i Mètodes en Paleontologia, celebrat a Barcelona a primers de maig d'enguany, en què alguns participants posaren en qüestió el dret que el català fos l'idioma oficial de la reunió científica juntament amb l'anglès i el castellà.

A vuit anys del "Manifest de Prada" la situació és, com veiem, totalment "atípica". Per a quant de temps encara?